

Rigsombudsmanden i Grønland

Nuuk, 10. september 2024

Orientering nr. 13/2024

Forslag til finanslov 2025 offentliggjort

Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter, Erik Jensen, præsenterede den 21. august 2024 Naalakkersuisuts forslag til finanslov for 2025. Forslaget, der bærer overskriften ”Bæredygtig vækst og nødvendige reformer med social balance”, indeholder en forventning om udgifter for 8,4 mia. kr. og et budgetteret overskud på 99 mio. kr. Det skriver Sermitsiaq den 21. august 2024 og oplyser endvidere, at den største udgiftspost i finanslovsforslaget vedrører skattereformen, som koalitionspartierne har indgået en politisk aftale om. Herudover er der afsat midler til en række andre tiltag, heriblandt:

- 31,6 mio. kr. over fire år til den nye sundhedspulje
- 8,7 mio. kr. til behandlingstilbud til ufrivilligt barnløse
- 6 mio. kr. årligt til finansiering af en ny ældrelov
- yderligere 7,5 mio. kr. årligt til telefonrådgivningen Tussaanga og et nyt, nationalt vejlednings- og terapicenter
- 6,4 mio. kr. og 9,5 mio. kr. til implementering af henholdsvis handicaploven og den nye fiskerilov

Arktisk ambassadør fra Grønland

Efter det udenrigspolitiske kontaktudvalgsmøde mellem Danmark, Grønland og Færøerne, der blev afholdt i Aalborg den 27. august 2024, meddeler Departementet for Selvstændighed og Udenrigsanliggender, at man er nået videre i forhandlingerne om Kongerigets arktiske ambassadør og varetagelsen af rollen som Senior Arctic Official Chair (SAO) i Arktisk Råd. Det fremgår af en pressemeddelelse udsendt af departementet den 30. august 2024, hvori Naalakkersuisoq for Selvstændighed og Udenrigsanliggender udtaler, at man er nået til enighed på en række punkter: ”Jeg glæder mig over fremskridt i sagen om Arktisk Ambassadør-posten. Vi skal fra grønlandsk side udpege ambassadøren, og vedkommende kommer til at arbejde i og ud fra Grønland, med rollen som formand for Arktisk Råd under Kongerigets kommende formandskab.”

Den 9. september 2024 efterspørger den grønlandske forkvinde for Inuit Circumpolar Council (ICC), Sara Olsvig, en politisk udmelding fra Naalakkersuisut om strategien for formandskabet. Hun giver i en udtalelse til KNR udtryk for en forhåbning om, at Naalakkersuisut vil prioritere oprindelige folks forhold højt. ”Arktisk Råd har gradvis genoptaget samarbejdet og er ikke på pause længere. Det er en vigtig pointe for os fra ICC. Vi har fuldt ud støttet at få genoptaget arbejdet i Arktisk Råd på de niveauer, det kan lade sig gøre, fordi Arktisk Råd er rigtig vigtig for arktiske oprindelige folk og arktisk samarbejde generelt”, udtaler Sara Olsvig til KNR.

Royal Greenland A/S' halvårsresultat med underskud

Royal Greenland A/S' halvårsregnskab viser et underskud på 59 mio. kr. før skat, hvilket betragtes som ikke tilfredsstillende af koncernens ledelse. Det fremgår af en pressemeddelelse udsendt af Royal Greenland A/S i forbindelse med offentliggørelsen af halvårsregnskabet den 6. september 2024, hvoraf det også fremgår, at ledelsen forventer, at igangsatte handlingsplaner vil have en positiv effekt på resultatet i det kommende halvår. Det oplyses endvidere, at man i det første halvår har reduceret koncernens nettorentebærende gæld med 376 mio. kr. og forventer at have nedbragt gælden til 2,5 mia. kr. ved årsskiftet. I en artikel i Sermitsiaq den 6. september 2024 oplyser koncernens administrerende direktør, Susanne Arfelt Rajamand, at underskuddet på halvårsregnskabet blandt andet skyldes udfordringer på det kinesiske marked og et trawler-forlis, men at man forventer, at den igangværende genopretningsplan vil skabe et overskud på 100 mio. kr. i årsresultatet.

Tilbageholdelsen af miljøaktivisten Paul Watson forlænget

Onsdag den 4. september 2024 afgjorde Retten i Grønland, at miljøaktivisten Paul Watson fortsat skal tilbageholdes frem til den 2. oktober 2024. Paul Watson blev anholdt ved ankomst til havnen i Nuuk den 21. juli 2024 og har siden været tilbageholdt, mens der tages stilling til, hvorvidt han skal udleveres til Japan. De japanske myndigheder har sigtet Paul Watson for kriminelle handlinger i forbindelse med en aktion mod japanske hvalfangere. Det er dermed tredje gang, at Retten i Grønland afgør, at Paul Watson skal tilbageholdes for at sikre hans tilstedeværelse, mens spørgsmålet om udlevering behandles af Grønlands Polit og justitsministeriet. Det skriver KNR den 4. september 2024 og oplyser endvidere, at Paul Watson har anket afgørelsen til Grønlands Landsret.

Økonomisk afmatning i 2024

Grønlands Statistiks seneste opgørelser over arbejdsløshed og aktiviteten i turismebranchen samt rederiet Royal Arctic Line A/S' halvårsregnskab viser en generel økonomisk afmatning i 2024. Det skriver avisen Sermitsiaq den 5. september 2024. Direktør i Grønlandsbanken, Martin Kviesgaard, bekræfter opbremsningen i den økonomiske aktivitet: *"2024 bliver lidt af et pause-år i forhold til familiernes og virksomhedernes investeringer, men opbremsningen var forventelig på baggrund af det højere renteniveau og de stigende energipriser."* Martin Kviesgaard vurderer endvidere, at det er forventeligt, at implementeringen af den nye fiskerilov og afslutningen af lufthavnsbyggerierne vil medføre en stigning i investeringerne de kommende år.

Styrket samarbejde mellem de danske og grønlandske told- og skattemyndigheder

I en pressemeddelelse udsendt af Departementet for Finanser og Skatter den 20. august 2024 oplyses det, at der på grund af stigende udfordringer med indsmugling af narkotika i Grønland og den sorte økonomi forbundet hermed ønskes et tættere samarbejde med de danske told- og skattemyndigheder på området. I forbindelse hermed har daværende skatteminister Jeppe Bruus ved et besøg i Grønland underskrevet en hensigtserklæring om et styrket samarbejde med selvstyret om bekæmpelse af narkotikasmugling og sort økonomi. *"Vi er glade for det tætte samarbejde, vi har opbygget med Skatteministeriet i Danmark. Bekæmpelsen af narkotikasmugling og sort økonomi er afgørende for Grønlands fremtid, og vi ser frem til at intensivere vores indsats på disse områder i tæt koordination med Danmark."*, udtaler Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter, Erik Jensen i pressemeddelelsen.

Borgermøder om udkast til forfatning

Borgere i hele landet har i efteråret mulighed for at deltage i en række borgermøder om udkastet til en forfatning for Grønland. Borgermøderne, som startede i Nuuk den 6. august 2024, afholdes af Naalakkersuisoq for Selvstændighed og Udenrigsanliggender, Vivian Motzfeldt. Møderne afvikles både som fysiske og digitale møder, oplyser Sermitsiaq den 7. august 2024. *”Da mange spørgsmål ikke kun skal formes af politikere, indeholder denne præsentation åbne emner, som borgerne til sidst skal tage stilling til”*, udtaler Vivian Motzfeldt til Sermitsiaq. Borgermøderne, hvor der diskuteres forskellige former for statsdannelse og kulturelle værdier, er afviklet fra den 6. til den 10. august 2024 i Sydgrønland, og der vil herefter blive afholdt borgermøder i Nordgrønland samt digitalt i løbet af efteråret.

Ny dansk sundhedspulje på 140 millioner kroner til sundhedsvæsenet i Grønland

Naalakkersuisut har anmodet den danske regering om midler til sundhedsvæsenet, og på regeringsforslaget til den danske finanslov for 2025-2028 er der lagt op til at afsætte i alt 140 mio. kr. til en ny sundhedspulje til Grønland. Det fremgår af en artikel i Sermitsiaq den 30. august 2024, hvor det desuden oplyses, at den danske sundhedsminister, Sophie Løhde, blandt andet foreslår midlerne anvendt til at styrke behandlingen af grønlandske hjerte- og kræftpatienter, der sendes til behandling på danske sygehuse. Medlem af Folketinget for Inuit Ataqatigiit (IA), Aaja Chemnitz, udtaler, at hun er tilfreds med den danske regerings forslag: *”Alt for mange får kræft og har hjerteproblemer og har brug for hjælp fra det danske sundhedsvæsen. Derfor er det vigtigt for IA, at der sker en forbedring af vores sundhedsvæsen og det glæder mig, at regeringen har hyttet til Naalakkersuisut og IA i Folketinget.”*, udtaler hun til Sermitsiaq.